

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

Ellentmondásos támogatási rendszer

Hazánkban ma 728 ezren kapnak rokkantsági nyugellátást – a munkaképes korú népességben belül kiemelkedően magas a rokkantak aránya

Fókusz

Hazánk jelenleg jóval többet költ a rokkantsággal kapcsolatos ellátásra, mint a hasonló fejlettségi szintű és egészségügyi helyzetben lévő más országok. Magyarországon rendkívül alacsony a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása, a támogatási rendszer csak a kivételezett helyzetben lévő védett szervezetek számára kedvező. Ha a rokkantság miatt a munkából kieső 700 ezer ember dolgozna, és fele olyan mértékben járulna hozzá a termeléshez, mint a többi 3,7 millió foglalkoztatott, akkor ez a magyar GDP-t közel 10 százalékkal növelné.

Háttér

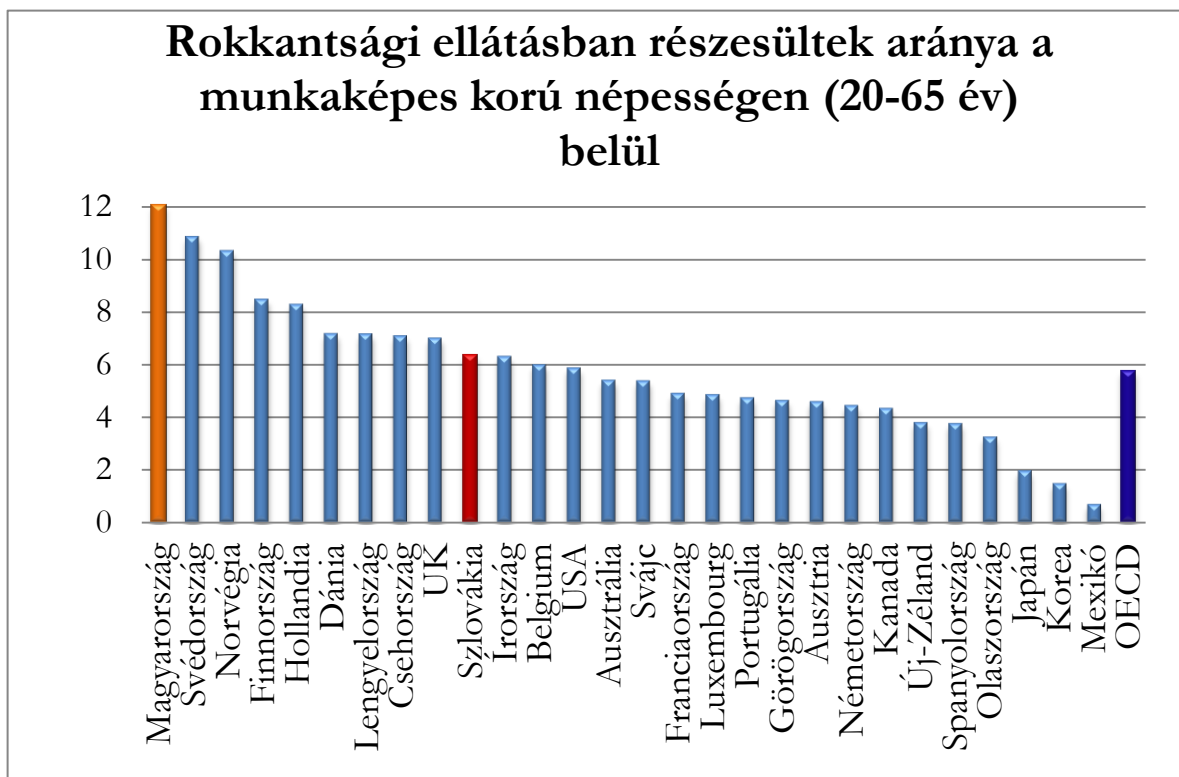
Már az 1960-as évek közepétől megfigyelhető a rokkantnyugdíjazás növekedése, amelynek fő magyarázata a romló egészségügyi állapot volt. A tendencia az 1980-as évek végéig javult, melyet a rendszerváltást követően jelentkező állásbizonytalanság tört meg. A '90-es évek elején a rokkantnyugdíjazásnak szerepe volt a munkaerő-piaci feszültségek enyhítésében is.

A rokkantnyugdíjazás feltételeinek szigorítására eddig két komolyabb kísérletet hajtott végre Magyarország. Az első szigorítására 1998. január 1-jével került sor, míg a következő változtatást 2007-ben fogadták el.

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság adatai alapján 2010 szeptemberében 2 926 090 fő részesült nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban, amelyből 728 601 fő, **az ellátottak 24,9%-a kapott rokkantsági nyugellátást. A rokkantnyugdíjasok 52%-a korbetöltött rokkantsági nyugdíjban, 48 %-a pedig korhatár alatti rokkantsági nyugdíjban részesült.**

Az **EU élenjáró országaiban** a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása **40%-os**, míg **itthon csupán 12-15%-os**. A munkaképes korú népességben belül hazánkban kiemelkedően magas a

rokkantsági ellátásban részesülők aránya. 2007-ben meghaladta a 12%-ot, míg Szlovákiában csak 6,3% volt ez az arány, az OECD átlag pedig ennél is kevesebb, 5,8%.

1. ábra

Forrás: OECD

A megváltozott munkaképességű emberek támogatott foglalkoztatás adatai

Azok a megváltozott munkaképességű munkavállalók, akiknek a foglalkoztatása után a munkáltató támogatásban részesül, jelenleg 60-65 ezren vannak. Azoknak a megváltozott munkaképességű munkavállalóknak a száma, akiket a munkáltatók a foglalkoztatási kvóta teljesítése érdekében foglalkoztatnak, ismeretlen.

Az álláskeresőként regisztrált megváltozott munkaképességű személyek száma 40-45 ezer fő. A rehabilitációs járadékban jelenleg néhány ezer fő részesül, ám számuk rövid időn belül 15-20 ezerre emelkedhet.

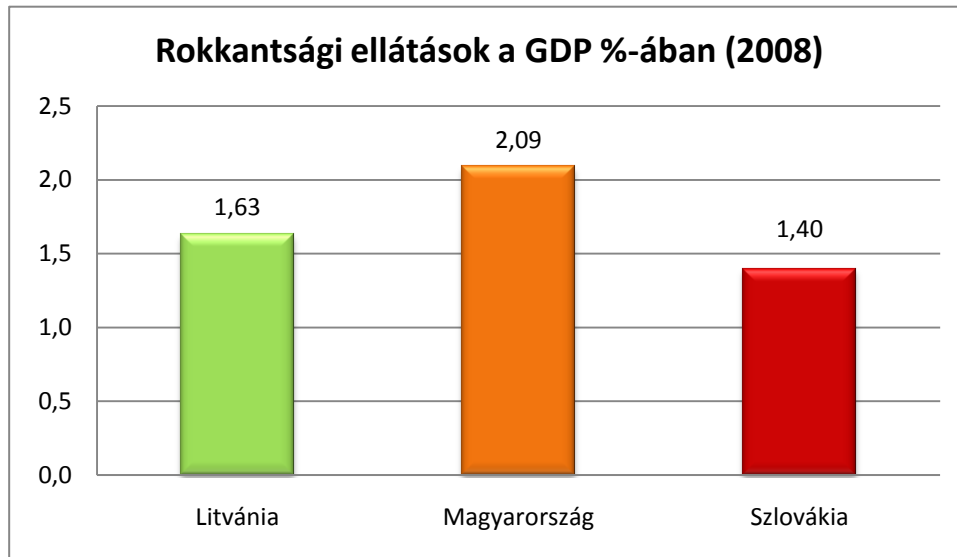
Jelenleg néhány ezren vannak azok, akiknek elhelyezkedésük érdekében együtt kell működniük az Állami Foglalkoztatási Szolgálattal, ám számuk néhány év alatt 50-60 ezer főre emelkedhet.

Százezer főre becsülhető azoknak a száma, akik a munkaerőpiacról kiszorultak, aktív korú egészségkárosodott személyek, és megfelelő színvonalú társadalombiztosítási vagy szociális ellátással nem rendelkeznek.

“Sarokkövek”

A támogatási rendszer

Magyarország az egy főre jutó GDP, az egy főre jutó egészségügyi kiadás, valamint a születéskor várható egészséges élettartam tekintetében hasonló értékeket mutat Szlovákiával és Litvániával. Ezért a rokkantak számának és a rokkantsági ellátások szintjének vizsgálatakor is célszerű ezen országokat figyelembe venni.

1. ábra

Forrás: Eurostat

A GDP-arányos rokkantsági ellátások vizsgálatakor jól látható, hogy **hazánk jóval többet költ e célra, mint a hasonló fejlettségi szintű és egészségügyi helyzetben lévő Szlovákia és Litvánia.** A magyar támogatási rendszer összetett és egyben ellentmondásos: esetenként túl sokat ad, fontos támogatások azonban hiányoznak. A rendszer legsúlyosabb ellentmondása az, hogy **a munkáltató nem kap érdemi felvilágosítást a megváltozott munkaképességű rehabilitációs értékeléséről,** és így nehéz őt elhelyezni a megfelelő munkakörbe.

Támogatási rendszer másik nagy ellentmondása, hogy a rendszer nem különbözteti meg a teljes rehabilitációt a részleges rehabilitációtól. Ráadásul ebből a szempontból a Munkaerőpiaci Alapból nyújtott támogatás és a költségvetési támogatás gyökeresen ellentétes logikát követ.

A rehabilitáció eredményességének megvizsgálására sokszor szükség volna, még sincs legtöbbször előírva. Így **a költségvetésből nyújtott bértámogatási rendszer túl bőkezű.**

A **megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása rendkívül alacsony**, a támogatási rendszer csak a kivételezett helyzetben lévő védett szervezetek számára kedvező. Az alkalmazottak gyakran csak minimálbért kapnak. Az alapítványok és egyesületek valamint a versenyszférában dolgozó vállalkozók számára egyáltalán nem, vagy csak súlyos nehézségek árán vehető igénybe a támogatások.

Összegzés

Magyarországon a rokkantsághoz és egészségkárosodáshoz kapcsolódó ellátások rendszere jelenleg rengeteg problémával küzd, túlzottan bonyolult és ellentmondásos a támogatási rendszer, kritikusan alacsony a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása.

Budapest, 2011. február 24.

Nemzetgazdasági Minisztérium